

Psychologie

= věda o duši, duševním životě člověka (staročesky dušesloví)

- Věda o psychických jevech
- Souhrn těchto psychických jevů a vlastností = PSYCHIKA
- Slovo psychologie = PSYCHÉ – duše, LOGOS – věda, slovo

Psychické jevy:

- Důsledek odrazu reality v psychice jedince, který se promítne v různých podobách
- Jsou navzájem spojeny a působí na sebe jako celek
- Jsou závislé na společnosti, výchově, sociálním prostředí (rodina, škola, ...)
- Umožňují člověku poznávat svět a zároveň na něj aktivně působit
- V průběhu lidského života se mění a vyvíjejí

Dělení psychických jevů:

1. Psychické procesy

- na rozdíl od stavů a vlastností, mohou proběhnout v sekundě a okamžitě být vystřídány jinými
- Příklad
 - Vnímání
 - Myšlení
 - Paměť
 - Motivace

2. Psychické stavy

- Vyjadřují přechodnou, situační charakter jedince
- Ovlivňuje je řada faktorů: denní doba, zdravotní stav, vlivy vnějšího prostředí, emoce, motivace
- Může také trvat několik minut, ale také i několik měsíců
- Příklad
 - Momentální špatná nálada, deprese, optimismus, pesimismus
 - Pozornost
 - City

3. Psychické vlastnosti

- Dlouhodobá, relativně trvalé znaky osobnosti
- Příklad
 - Schopnosti – inteligence, vlohy, talent, nadání, ..
 - Dynamické vlastnosti – temperament
 - Rysy osobnosti
 - Charakter

Vnější projevy psychických jevů:

- Výpověď

- **Chování jednání** – aktivní pohyb kosterního svalstva → pohyby úmyslné, bezděčné, mimika, ...
Chování – čistě to, co se projevuje navenek
- **Výkony a výtvoř** – výsledek dosažený v inteligenčním testu či dětské kresbě – objektivní fakta, lze vyjádřit mnohdy i číselně
- **Fyziologické projevy** – člověk se začervená, stud, zvětšení zornic, zrychlený dech, zvýšené pocení,
- **Vztahy mezi lidmi** – psychické jevy jsou výrazně určeny kontaktem s jinými lidmi

Determinace psychických jevů:

- co ty psychické jevy způsobuje a ovlivňuje:

- **Nervová soustava** – jaké vlastnosti má NS a v jakém je momentálním stavu – zranění, vrozené defekty, stárnutí, alkoholismus,
- **Stimulace smyslových orgánů** (= podráždění smyslových orgánů) – setkání stimulu se smyslovými orgány – vyvolává pocity, vzpomínky
- **Interpersonální vztahy** – kontakt s lidmi – zda se těšíme, bojíme se, úcta,..
- **Společnost a kultura** – společnost od nás něco vyžaduje, klade určité nároky, nějakým směrem nás směřuje (platí v ní určité zákony)
- **Vlastní psychické procesy** – když se rozhodnu, že chci pomáhat lidem a budu lékařem, ovlivní to i moje city, svědomí, postoje, ...

Rozdělení psychologie:

Obecná psychologie – popis a výklad psychických jevů tak, jak je nacházíme u plně rozvinutého a normálně prožívajícího dospělého jedince

Sociální psychologie – psychické jevy vyvolané působením jiných osob a vším, co se děje ve vztazích mezi osobami, v malých i velkých skupinách – na pomezí sociologie a psychologie

Vývojová psychologie – vývoj prožívání a jednání, resp. chování od početí plodu po smrt

Psychologie osobnosti – zabývá se individuálními odlišnostmi – temperament, charakter, ..

Psychopatologie – prožívání a chování lidí stížených duševní poruchou

- Krátkodobé (těžká opilost) x dlouhodobá (schizofrenie)
- Defekt získaný vrozeným či získaným poškozením NS

Aplikovaná psychologie

- užívaná v různých oborech

Pedagogická psychologie – výchova a výuka dětí i učitelů, výchovně poradenské

Klinická a zdravotní psychologie – problémy zdravotníků i pacientů, psychika při psychických i tělesných poruchách

Soudní psychologie (forenzní) – psychika člověka, který se dostal do sporu se zákonem

Parapsychologie – skutečnosti, které nemůžeme úplně vysvětlit –
jasnovidectví, telepatie, hypnóza,..

Metody psychologie:

Pozorování – sleduje nějaký děj v určitých podmínkách, které se nemění

- a) **Introspekce** – sebezpozorování – nemusí být úplně objektivní
- b) **Zúčastněné pozorování** – psycholog je součástí skupiny, která o něm neví → lidé zůstávají spontánní
- c) **Nezúčastněné pozorování** – psycholog je odkrytou osobou, lidé o něm vědí

Experiment – změni se některé podmínky

- a) **Přirozený** – záměrně se změni podmínky, ale je v přirozeném prostředí – př. zvyšování a snižování teploty ve třídě
- b) **Laboratorní** – probíhá v laboratoři

Další metody:

Dotazník – anamnestický dotazník – anamnéza = vše, co by měl psycholog vědět před prací

Testy – zjišťují úroveň, stupně schopností – př. inteligentní test

Řízený rozhovor – určitými otázkami psycholog dovede pacienta tam, kde si myslí, že je problém